

بسم الله الرحمن الرحيم

کشتن حشرات با وسایل برقی

(ترجمه)

پرسش:

السلام علیکم ورحمت الله وبرکاته!

شیخ بزرگوار! بنده یکی از شباب حزب التحریر در پاکستان هستم؛ بعضی علوم اجتهاد مثل عربی و اصول فقه را بسیار کم فرا گرفته و اصول را از کتاب شما بررسی نموده‌ام، یک بار در یکی از سفرهای ما برادری در مورد کشتن حشرات توسط وسایل برقی سؤال نمود، معلوماتی که داشتیم، برایش گفتم-ضمن این که معلومات خود را نیز به شما ارسال نمودم- حالا خواستم از شما بپرسم که آیا استعمال وسایل برقی در کشتن حشرات جائز است یا خیر؟

پاسخ:

وعلیکم السلام ورحمت الله وبرکاته!

از بحث شما مطلع شدم و در آن سه ملاحظه دارم که قرار ذیل می‌باشند:

1- علاقه‌مندی و توجه شما به استنباط احکام قابل قدر است و روش و بررسی شما در ادله و استنباط احکام از آن‌ها مطابق طریقه ما در اصول... عالی می‌باشد، و این امریست که بشارت دهنده خیر است و از الله سبحانه و تعالی استدعا دارم که در امور کمک تان کند و توفیق بیشتر نصیب تان نماید.

2- تحقیق در مورد سوختاندن، پیچیده‌گی‌های زیادی دارد. شما سوختاندن ذریعه آتش و سوختاندن توسط برق را فرق نموده اید؛ در حالی که هردوی آن یک قضیه می‌باشد. شعله آتش هیزوم، حرارتی ایجاد می‌نماید که به یک کیفیت معین سبب حریق می‌گردد و هم‌چنان ارتباط برق، حرارتی تولید می‌نماید که سبب حریق با کیفیت مشخص می‌شود. بنابر این، حکمی که مرتبط به سوختاندن با آتش می‌شود، همان حکم به سوختاندن توسط برق نیز تطبیق می‌گردد.

3- شما در بحث تان کشتن حشرات را با سوختاندن توسط برق گفته اید که قتل حشره قبل از سوختن توسط برق صورت می‌گیرد، چنانچه در بحث متذکر شده اید: «سبب سوختن آنست که برق در جسم حشره جاری شده و تولید حرارت می‌نماید... و همین حرارت سبب سوختن جسم حشره شده ... و حشره از جریان برق می‌میرد؛ نه از سوختن، در حقیقت سوختن بعد از مرگ حشره صورت می‌گیرد، یعنی حشره در حالی که مرده است، می‌سوزد.»

برادر عزیز، چیزی که شما ذکر نموده اید، در آن ملاحظه‌ای وجود دارد و به نظر عمیق متخصص ضرورت می‌باشد، چون حشره توسط برق از بین رفته و سوخته است، پس در این صورت آن حشره زنده بوده، نه مرده و هنگامی که برق با او تماس نموده آن از بین رفته و سوخته است، پس چرا گفته شده که حشره توسط آواز برق مرده است و بعداً ذریعۀ برق سوخته است؟ در حالی که آن حشره بعد از حال رفتن توسط برق، مرده یافت گردیده، پس در این صورت برای فهم و شناخت سبب مرگ حشرات، ضرورت به نظر دانشمندانی که تخصص در وسایل برقی داشته باشد، داریم، که آیا حشره توسط برق سوختانده شده است؟ که در این صورت حکم نصوص وارد شده در مورد حرمت سوختاندن زنده جان‌ها بر این مسئله مطابقت می‌نماید، یا این که سوختن بعد از مرگ حشره صورت گرفته است؟ بعد از این که تحقیق صورت بگیرد، می‌شود که حکم شرعی برایش داده شود.

4- دلایل حرمت قتل ذریعۀ سوختاندن واضح است که از آن جمله قرار ذیل است:

از حضرت ابوهریره رضی الله عنه روایت است که گفت: رسول الله صلی الله علیه وسلم ما را در لشکری اعزام نموده و فرمود:

«إِنْ وَجَدْتُمْ فَلَانًا وَفُلَانًا فَأَحْرِقُوهُمَا بِالنَّارِ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ حِينَ أَرَدْنَا الْخُرُوجَ: إِنِّي أَمَرْتُكُمْ أَنْ تَحْرِقُوا فَلَانًا وَفُلَانًا، وَإِنَّ النَّارَ لَا يُعَذَّبُ بِهَا إِلَّا اللَّهُ، فَإِنْ وَجَدْتُمُوهُمَا فَاقْتُلُوهُمَا»

(رواه البخاری)

ترجمه: اگر شما فلان و فلان شخص را یافتید، آن‌ها را با آتش بسوزانید؛ بعداً زمانی که از مدینه خارج می‌شدیم برای ما گفت: من شما را به سوختاندن فلان و فلان امر نموده بودم و ذریعۀ آتش به جز الله (سبحانه و تعالی) کسی دیگر تعذیب نمی‌نماید، پس اگر آن دو شخص را دریافتید، ایشان را به قتل برسانید.

در مسند امام احمد رحمه الله از حضرت ابوهریره رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم در لشکری ما را اعزام نمود و برای ما گفت: اگر فلان و فلان مرد از قریش را دریافتید، آن‌ها را با آتش بسوزانید، بعداً زمانی که قصد خروج از مدینه را داشتیم، برای ما فرمود: من شما را قبلاً گفته بودم اگر فلان و فلان را یافتید، با آتش بسوزانید، در حالی که با آتش به غیر از الله سبحانه و تعالی کسی دیگر را سزاوار نیست که کسی را تعذیب نماید. بناءً اگر آن‌ها را یافتید، به قتل برسانید.

همچنان سوختاندن زنده جان‌ها با آتش حرام است و این حکم عام بوده تنها برای انسان مخصوص نمی‌باشد؛ بلکه همه مخلوق را شامل می‌شود. بنابر این، تعذیب (شکنجه) و قتل توسط آتش حرام است. هم‌چنان هر آن چیزی که در معنی (حکم) آتش باشد، نیز حرام است، مثل تعذیب و قتل ذریعۀ برق.

5- اما آن حدیثی که شما ذکر نموده اید و از آن، کشتن را با آتش مکروه فهمیده اید؛ نه حرام، به دلیل لفظی که رسول الله صلی الله علیه وسلم گفته است: من از الله سبحانه و تعالی حياء می‌نمایم، پس این استنباط مرجوح (فاقد اعتبار)

است، زیرا رسول الله صلی الله علیه وسلم بعد از آن می فرماید: «لَا يُنْبَغِي لِأَحَدٍ أَنْ يُعَذَّبَ بِعَذَابِ اللَّهِ» یعنی برای هیچ کسی درست نیست که به عذاب الله (آتش)، دیگری را تعذیب نماید و این متن حدیث است:

سعید بن منصور در سنن خود از ابن ابی نجیح روایت نموده که گفت: رسول الله صلی الله علیه وسلم گروهی را به جنگ با مشرکین فرستاد و فرمود:

«إِنْ وَجَدْتُمُوهُ فَاجْعَلُوهُ بَيْنَ حَزْمَتِي حَطَبٍ، ثُمَّ أَشْعَلُوا فِيهِ النَّارَ ثُمَّ قَالَ: إِنِّي لَأَسْتَحْيِي مِنَ اللَّهِ لَا يُنْبَغِي لِأَحَدٍ أَنْ يُعَذَّبَ بِعَذَابِ اللَّهِ...»

ترجمه: اگر آن‌ها را یافتید، در میان انبار هیزوم انداخته و آتش بزیند و بعداً فرمود: من از الله (متعال) حیاء می‌کنم، برای هیچ کسی درست نیست که به عذاب الله (آتش)، دیگری را تعذیب نماید. ...

طوری که شما ملاحظه نمودید، رسول الله صلی الله علیه وسلم بعد از این سخنش (لَأَسْتَحْيِي مِنَ اللَّهِ) یعنی من از الله سبحانه و تعالی حیاء می‌نمایم، فرمود: «لَا يُنْبَغِي لِأَحَدٍ أَنْ يُعَذَّبَ بِعَذَابِ اللَّهِ» یعنی برای هیچ کسی درست نیست که به عذاب الله (آتش)، دیگری را تعذیب نماید. بنابر این، هرگاه این حدیث با حدیث بخاری جمع گردد، واضح می‌شود که شکنجه و قتل ذریعۀ آتش حرام است.

خلاصه این که حکم شرعی موقوف بر تحقیقات در مورد کشتن حشرات توسط وسایل برقی می‌باشد، تا این که بشناسیم که آیا توسط سوختاندن، کشتن حشرات صورت می‌گیرد یا این که سوختن بعد از حال رفتن و مردن حشره توسط برق صورت گرفته است و بدین لحاظ، برق در وجود حشره سرایت نموده و حشره حریق گردیده است. باز هم بحث بیشتر این موضوع نیاز به نظر کسانی دارد که در این مورد تخصص دارند و سپس مبنی بر آن حکم شرعی استنباط می‌گردد.

در اخیر آن چه را در اول نوشته خود ذکر نموده بودم، تکرار می‌نمایم که علاقه‌مندی و توجه شما به استنباط احکام قابل قدر است. روش و بررسی شما در ادله و استنباط احکام از آن‌ها مطابق طریقه ما در اصول... عالی می‌باشد، و این امری است که بشارت دهنده خیر است و از الله سبحانه و تعالی استدعا دارم که در امور خیر کمک تان کند و توفیق بیشتر نصیب تان نماید.

برادر تان عطاء ابن خلیل ابورشته

1 ربیع الاول 1435 هـ.ق

2 جنوری 2014 م